

**EL PCC
COM A DOCUMENT
DE CANVI I D'INNOVACIÓ
ALS CENTRES EDUCATIUS DE PRIMÀRIA**

Autora: LURDES MARTÍNEZ MÍNGUEZ

Director: JOAQUÍN GAIRÍN SALLÁN

**Departament de Pedagogia Aplicada
Facultat de Ciències de l'Educació
Universitat Autònoma de Barcelona**

Any 2000

6. DESENVOLUPAMENT DE L'ESTUDI

Davant de qualsevol estudi hi ha tota una sèrie de factors que possibiliten diferents sortides operatives en la investigació a partir d'un planificat procés de recollida de dades. Aquests factors queden determinats, segons Tejada (1997: 96), al voltant de:

- a) *QUINES dades són les necessàries?* Cal veure quines són les dades realment importants a partir de les variables implicades i les pròpies necessitats de la investigació, hipòtesis o problemàtiques plantejades. És més important la qualitat que la quantitat de les dades, ja que un excés de dades innecessàries no ens porta enlloc.
- b) *AMB QUINS instruments recollim la informació?* S'ha de decidir quins són els instruments més adequats, pertinents i vàlids per recollir la informació necessària.
- c) *ON, QUAN i COM obtindrem la informació?* Hem de planificar el moment, la circumstància, el context i el procediment per obtenir les dades necessàries ja que, si no, poden aparèixer moltes fonts d'error i de forma.
- d) *QUI obtindrà les dades?* La persona que obtingui, mesuri o registri les dades ha de tenir la necessària competència tècnica i capacitació específica per defugir de les fonts d'error en l'obtenció de dades que si no pot provocar l'investigador o persones col·laboradores.

Contestar o determinar cadascuna d'aquestes preguntes és el que concreta el desenvolupament d'un estudi. En el nostre cas, ja hem contestat a les que fan referència a la instrumentalització en el capítol anterior, passem tot seguit a respondre a les que es refereixen al procés d'aplicació d'aquesta investigació.

6.1. PROCÉS D'APLICACIÓ

Passem ara a descriure primerament, aquells aspectes previstos a la recollida de dades necessaris per poder realitzar l'aplicació dels instruments tant pel que fa a l'estudi general com a l'específic; després a descriure pròpiament l'aplicació en si; i, finalment, a veure quin és el tractament que es donarà a la informació recollida i les incidències que mereixen ser comentades.

6.1.1. DETERMINACIÓ DE LES MOSTRES

Com ja hem comentat anteriorment, aquest estudi té dos tipus d'intervenció diferents: d'una banda uns qüestionaris dirigits tant als equips directius com al professorat dels centres d'Educació Infantil i Primària; i d'una altra banda l'estudi-assessorament en uns pocs centres concrets. Passem a continuació a concretar la mostra en cadascuna d'aquestes intervencions.

6.1.1.1. Determinació de la mostra on s'ha d'aplicar el qüestionari

Ens resultaria molt costós en recursos (temps, diners, etc.) realitzar l'estudi genèric amb el total de centres de Catalunya. És per aquesta raó que només treballarem amb un subconjunt de la població que sigui representativa d'aquesta. Per poder garantir que aquest subconjunt és una mostra que reuneix les mateixes condicions que el total de la població es fa necessari seleccionar sistemàticament les diferents escoles d'acord amb un criteri específic prèviament establert i en condicions controlades.

Existeixen diferents models de mostreig que ens permeten obtenir un grup més reduït de població i que alhora garanteixen que aquest petit grup té les mateixes característiques del total de població que estem estudiant. Tejada (1997: 89) divideix aquests models en dos grans grups:

- *Probabilístic*: procés de selecció d'una mostra en la qual tots els elements de la població tenen la mateixa probabilitat de formar part de la mostra (principi d'equiprobabilitat).
- *No probabilístic*: procés de selecció d'una mostra en la qual tots els elements de la població no tenen la mateixa probabilitat de formar part de la mostra.

Els passos que hem seguit per delimitar la població objecte de l'estudi genèric s'ubiquen en el model probabilístic, concretament en la seva modalitat de sistemàtic. Seguint també aquest autor, les etapes principals en què ens hem basat per fer aquest tipus de mostreig les podem resumir en:

1. *Definició de la població*: total d'escoles d'Educació Infantil i Ensenyament Primari de Catalunya. Classificades segons públiques i privades a fi de seleccionar una mostra amb representació proporcional d'ambdues.

	Públics	Privats	Total
Barcelona ciutat	207	295	502
Barcelona comarques	384	180	564
Baix Llobregat	149	125	274
Vallès Occidental	136	93	229
Maresma	63	45	108
Tarragona	240	63	303
Lleida	239	49	288
Girona	223	60	283
Totals	1.641	910	2.551
%	64%	36%	

Taula 6.1: Nombre d'escoles d'Educació Infantil i Primària de Catalunya

2. *Confeccionar una llista amb totes les escoles* que integren la població definida. En el nostre cas va ser el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya el que ens va cedir la relació del curs 95-96, que és en el que ens hem basat.
3. *Assignar un número a cada centre*.
4. *Determinació de la mida de la mostra*: és a dir, nombre mínim d'escoles representatiu de la població escollida (N). Per resoldre aquesta qüestió utilitzarem la fórmula de càlcul seguint Calvo (1985:301), de la mostra per poblacions finites com a criteri més representatiu, ja que inclou el nivell de confiança (95%) i també pren en consideració l'error d'estimació (0,1). El resultat obtingut és el de 85 centres:

$$N = \frac{N_p}{1 + \frac{(p_m - p_{pob})^2 (N_p - 1)}{Z^2 \cdot p \cdot q}} = \frac{2551}{1 + \frac{0'1^2 \cdot 2550}{1'96^2 \cdot 0'64 \cdot 0'36}} = 85,11$$

N_p = mida de la població finita.

Z = puntuació tipificada que depèn del nivell de confiança acceptat.

$(p_m - p_{pob})$ = marge d'error tolerat.

p = proporció de la variable en la població.

$q = 1 - p$.

5. Càlcul del denominat *nombre de selecció sistemàtica*: és l'interval numèric que servirà de base per a la selecció de la mostra. Aquest es calcula dividint el total de la població (2.551 centres) per la mida de la mostra (85 centres). El nombre resultant és 30.
6. *Determinar a l'atzar la unitat mostral*: per la qual s'inicia la selecció, en el nostre cas resulta ser el 0.
7. *Conformar la mostra*: escollint la unitat següent de sumar 85. En el nostre cas hauria de ser 85, i les següents seran: 115, 145, etc. Però tenim la certesa, per altres investigacions que coneixem, que molts dels centres seleccionats no contestaran el qüestionari enviat per correu, així, per tal d'assegurar-nos l'èxit en la recollida, enviarem instruments a 340 centres, és a dir, 4 vegades més centres que la mostra que necessitem recollir. D'aquesta forma el nombre de selecció sistemàtica no serà 30 sinó 7. La seqüència en aquest cas quedarà així: 7, 14, 21, 28, 35, etc. Tenint en compte que els centres d'aquesta segona relació seran els substituïts naturals de la primera relació.

6.1.1.2. Determinació dels centres de l'estudi-assessorament

Per determinar quins serien els centres en els quals es realitzaria l'estudi-assessorament, es va facilitar l'enquesta de selecció de l'annex 16 que hem indicat anteriorment, a alguns centres que es creien d'interès i a les persones que assistien als cursos de capacitació per a la direcció de centres, que es feien a la Universitat Autònoma de Barcelona durant el curs 95-96. Es va escollir aquesta manera per diferents motius:

- Hi assistia de forma voluntària aquell professorat en actiu que volia adquirir la capacitació per exercir la direcció. Això demostrava que eren centres en què alguns dels seus membres tenien una certa inquietud per l'organització i gestió.
- Hi havia gent de tot tipus de centres i de diferents localitats de la província de Barcelona. Això ajudava que la selecció pogués ser el més representativa possible, encara que només fos dintre d'aquesta província, però considerant que després podria entendre's a la totalitat de Catalunya.

La investigadora es presentava a una sessió del curs, i després de fer l'explicació en relació amb el que consistia i el que es pretenia obtenir, aquell/a que personalment va voler va omplir de forma totalment voluntària l'enquesta que després vam recollir i analitzar.

Es tractava de seleccionar entre els centres que havien contestat, els que reunien tipologies diferenciades (grandària, ubicació, titularitat, etc.) com a preselecció per després posar-s'hi en contacte i veure quins realment estan interessats a col·laborar.

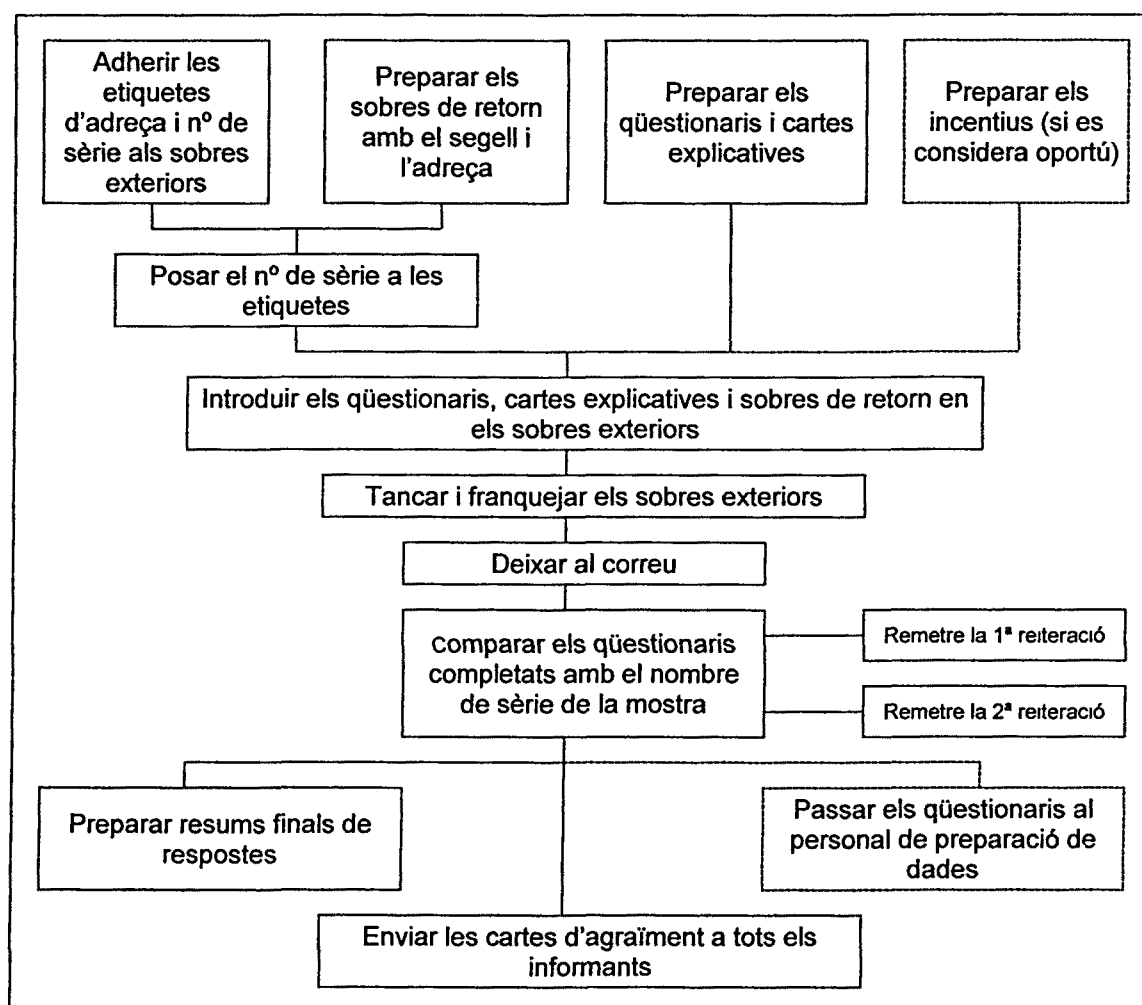
6.1.2. APLICACIÓ DE L'ESTUDI

Una vegada determinades les mostres, podem donar inici a la considerada pròpiament fase d'aplicació de la investigació: el que constitueix el veritable treball de camp.

6.1.2.1. Aplicació dels qüestionaris

Després d'haver elaborat els qüestionaris definitius, seguint el procés descrit a l'apartat 5.2.2.1 cal enviar als destinataris que la determinació de la mostra ha estipulat i cal esperar el retorn dels qüestionaris omplerts.

Cohen i Manion (1990: 152) reproduïxen en el diagrama de flux següent les actuacions principals a dur a terme en l'execució d'una enquesta postal a partir de Hoinville i Jowel (1978):

Quadre 6.1: Diagrama de flux en una enquesta postal (Hoinville i Jowell, 1978)

Prenent com a referència les actuacions d'aquest diagrama de flux, passem a descriure les actuacions realitzades en el nostre cas en concret:

a) Preparem els sobres amb el material següent:

- Una carta de presentació on se'ls demana i agraeix la col·laboració i se'ls explica com han de distribuir els qüestionaris per ser contestats i després retornats (annex 17).
- Un qüestionari IAPCO de l'equip directiu i quatre qüestionaris IAPCO per al professorat (per ser contestats per un representant de cada cicle: Infantil, Inicial, Mitjà i Superior). Els propis qüestionaris porten escrites les instruccions (annexos 14 i 15).
- Un sobre franquejat amb l'adreça de retorn per tal de facilitar el procediment de tornada de la informació.

Advertim que per tal de garantir l'anonimat en les respostes d'aquells que ho prefereixin, no es procedeix a fer la seriació exterior dels sobres, sent conscients que d'aquesta manera es perd l'oportunitat de sol·licitar als centres el retorn dels instruments i, en conseqüència, veure minvada la mostra, però assumim el risc a favor de garantir la total confidencialitat. Tot i així sol·licitem l'adreça com a remitents, d'aquells que voluntàriament vulguin rebre informació sobre els resultats.

- b) Franquegem els sobres i els dipositem a l'oficina de correus.
- c) Fixem una data per a l'última rebuda d'instruments retornats, a partir de la qual s'inicia l'explotació estadística.
- d) La darrera actuació serà trametre una carta d'agraïment, amb una petita conclusió dels resultats de les dades obtingudes a aquells centres que en la rebuda d'instruments ens hagin facilitat la seva identificació i adreça. Es tracta d'agrair tant a l'equip directiu com al claustre la seva col·laboració i posar-nos a la seva disposició per a aquells aspectes en què puguem col·laborar.

Atès que no es rebien instrument contestats, entre les tres i les deu setmanes posteriors a l'enviament es va trucar per telèfon personalment a totes les escoles que se'ls havia fet la tramesa per correu per veure si l'havien rebut i per animar-los a contestar o aclarir els dubtes que tinguessin. Com que els sobres retornats amb els qüestionaris contestats va ser totalment insuficients per considerar que la mostra era representativa i poder generalitzar les dades després, es va fer una segona remesa a 350 centres més seguint els mateixos passos que els anteriors. El nombre de selecció sistemàtica de la segona remesa seguia sent el 7, però es va començar pel número 3 i no pel 0.

S'ha complert el que diu Fox (1981: 610) de que la fase de trametre els qüestionaris als destinataris i aconseguir el seu retorn omplerts, és un període fonamental per a garantir l'èxit de la investigació:

L'investigador que utilitza la tècnica del qüestionari ha de dedicar tanta atenció i cura al problema que li retornin els qüestionaris com al contingut, car unes preguntes brillants sense contestar o sense retorn no compleixen cap finalitat de la investigació.

Com que els qüestionaris retornats seguien sent insuficients, es va canviar el sistema trucant per telèfon a escoles a les quals no se'ls havia enviat els instruments per correu. D'aquesta manera les que volien podien concertar una entrevista entre la investigadora i l'equip directiu per portar en mà i explicar personalment amb què consistia i com havien d'omplir els qüestionaris, alhora es concretava una data per passar a recollir-los la pròpia investigadora després d'haver-los contestat.

Així podem dir que el nombre de centres amb què s'ha comptat per fer la posterior explotació estadística ha estat de 105 escoles: 59 de les diferents comarques catalanes del primer sistema de tornada per correu, i 50 del segon o portada i recollida

personal per part de la investigadora. Cal dir que en aquest segon sistema per facilitar el desplaçament personal només s'ha fet amb municipis dels voltants de Barcelona ciutat i del Maresme.

Després de tots aquests entrebancs es va optar per continuar endavant amb la investigació ja que som conscients que tota aquesta dinàmica altera la representativitat estadística però d'una altra banda expressa la realitat dels centres i permet fer un estudi descriptiu i orientatiu de la situació, encara que no es podrà dir que serà absolutament representatiu estadísticament.

6.1.2.2. Realització de l'estudi en centres

Dintre de l'estudi específic d'aquesta investigació s'hi inclou l'estudi-assessorament d'un nombre petit de centres. A partir de les enquestes citades a l'apartat 5.2.2.2 i contestades, es va procedir a la selecció de les escoles a partir de tenir una representació diversa en els següents aspectes:

- Titularitat: pública i privades (concertades o no).
- Situació i grandària de la població on està ubicada l'escola: rural i urbana petita (menys de 50.000 habitants) o gran (més de 50.000 habitants).
- Nombre de línies del centre: una, dues, o més.
- Procés d'elaboració del PCC seguit i què s'ha fet fins ara.
- Si s'està aplicant o no el PCC fet fins el moment.

Després d'una inicial preselecció es van seleccionar vuit centres que complien les característiques següents:

- Dos privats i sis públics.
- Tres rurals, dues de ciutats petites i 3 de ciutats grans.
- Una de mitja línia, tres d'una línia i quatre de dues línies.
- Dos PCC iniciat per àrees, tres per eixos transversals o petits aspectes, tres PCC força avançats.
- A sis s'està aplicant part del PCC i a dues encara no s'aplica res.

Però cal dir que després de parlar telefònicament amb tots els equips directius d'aquestes vuit escoles i que comentessin amb cadascun dels seus claustres en què consistia l'estudi-assessorament, només quatre van decidir participar en la investigació com a centres pilot. Els arguments de la majoria dels que van dir que no, eren que tot i que en un principi hi estaven interessats, tractat ja el tema amb seriositat, havien arribat a la decisió que o no tenien prou fet de PCC per ser avaluat, o que ja tenien prou feina i no creien disposar de les suficients ganes ni temps per comprometre's a l'estudi-assessorament que se'ls estava oferint.

És per aquestes raons que els quatre centres que definitivament han participat en aquesta investigació han aconseguit aquestes característiques:

- Tres de públiques i una de privada concertada.
- Una d'una ciutat petita i tres d'una ciutat gran.
- Dues d'una línia i dues de dues línies.
- Tres havien fet el PCC a partir d'àrees i una per eixos transversals.
- Dues tenien el PCC força avançat i dues tot just començat.

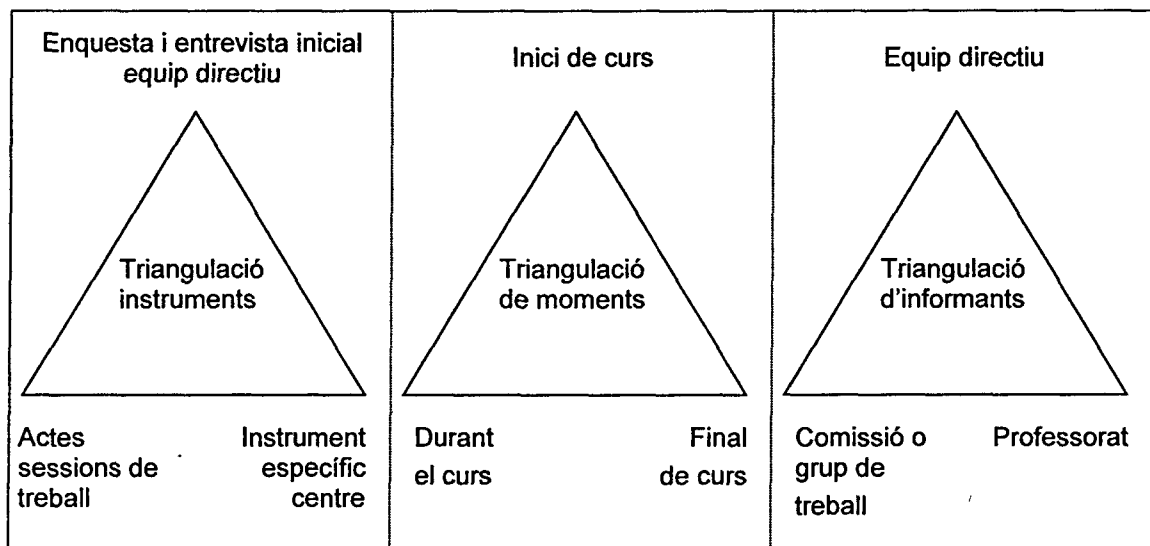
- Dues ja estaven aplicant part de la feina feta i dues es podria dir que no o poquíssim.

Podem dir que aquesta fase s'ha caracteritzat pel gran treball extern de la investigadora i per ser un període de temps considerable que ha exigít una gran capacitat de dinamisme i relació amb el professorat dels diferents centres pilot on s'ha actuat. Estem en condicions de comentar que ha estat una tasca de gran complexitat i que ha requerit una gran dedicació, tant pel que fa al temps com a la diversitat de la pròpia tasca desenvolupada.

Mantenim la intenció d'utilitzar diferents mètodes amb l'anomenada triangulació que caracteritza les ciències socials. Autors com Cohen i Manion (1990: 331-332) consideren dues avantatges pel que fa a les tècniques de triangulació:

1. Com més es contrasten els mètodes i els resultats entre si, més gran serà la confiança dels investigadors/es.
2. L'ús de tècniques triangulars ajuda a superar el problema de la limitació d'un mètode. Utilitzant mètodes múltiples es fan servir tècniques normatives o interpretatives; o bé es poden utilitzar mètodes d'ambdues i combinar-los.

La metodologia que hem utilitzat busca la contrastació de les fonts d'informació, moments i instruments a partir dels processos de triangulació següents:

Gràfic 6.1: Contrastació d'instruments, moments i informants

Una vegada ja seleccionats els quatre centres pilots i confirmada la seva participació en l'estudi-assessorament, es va passar a fer l'entrevista inicial amb l'equip directiu seguint cadascun dels apartats detallats en l'anterior procés de construcció de l'estudi específic (apartat 5.2.2.2).

L'enregistrament de la informació es va realitzar de forma escrita, prenent notes la pròpia assessora a partir de les respostes al guió de l'entrevista inicial i l'anàlisi de documents (a l'annex 18 estan com exemple els del centre 3, ja que s'ha seguit el mateix model a cadascun dels quatre centres pilot) i seguint els ordres del dia que es repartien a l'inici de cada sessió de treball de manera que tant l'assessora com una persona del centre feien cadascun l'acta que es llegia al començament de la sessió posterior (a l'annex 19 hem posat com exemple d'actes les del centre 4).

Tant a l'entrevista inicial com a les actes de les sessions de treball, una vegada obtinguda la informació i escrita en aquell mateix moment, calia passar-les a net o polir-les a partir dels següents criteris:

- Mantenir una rigorosa fidelitat de les declaracions de les persones entrevistades i participants en les sessions de treball.
- Preservar la unitat semàntica de les declaracions originals.
- Tot es va transcrivint seguint l'ordre en que es va produint.

Posem a continuació a manera d'exemple o orientativa, i de forma resumida, un quadre comparatiu de diferents aspectes de les sessions de treball en cadascun dels quatre centres pilot:

	CENTRE 1	CENTRE 2	CENTRE 3	CENTRE 4
Calendari i durada de cada sessió	0. 10-9-96 (2h.), 27-9-96 (45') i 7-10-96 (1h.) 1. 21-10-96 (1h.) 2. 28-10-96 (1h.) 3. 11-11-96 (1'15h.) 4. 18-11-96 (1'30h.) 5. 25-11-96 (1'30h.) 6. 9-12-96 (1'15h.) 7. 27-1-97 (45') 8. 6-6-97 (1h.)	0. 5-9-96 (20'), 6-9-96 (30'), i 2-10-96 (2h.) 1. 10-10-96 (1'15h.) 2. 15-10-96 (1'30h.) 3. 17-10-96 (1'30h.) 4. 22-10-96 (1'10h.) i 25-10-96 (1'30h.) 5. 29-10-96 (1'30h.) 6. 6-11-96 (3h.), 7-11-96 (1h.) i 12-11-96 (1h.) 7. 14-11-96 (1h.) 8. 27-1-97 (10'). 9. 30-5-97 (1h.)	0. 29-9-96 (1h.), 30-9-96 (15') i 3-10-96 (1h.) 1. 23-10-96 (1'45h.) 2. 27-11-96 (1'30h.) 3. 15-1-97 (1'30h.) 4. 14-2-97 (1'30h.) 5. 19-2-97 (2h.) 6. 21-5-97 (1h.) 7. 4-6-97 (1'30h.) 8. 18-6-97 (1'15h.) 9. 26-6-97 (45')	0. 9-9-96 (1h.), 13-9-96 (1h.), 23-9-96 (1h.), 30-9-96 (30') i 4-12-96 (30'). 1. 13-1-97 (45') 2. 30-1-97 (1'30h.) 3. 13-2-97 (1'15h.) 4. 20-2-97 (1'30') 5. 3-4-97 (1'15h.) 6. 10-4-97 (1'15h.) 7. 24-4-97 (1'15h.) 8. 8-5-97 (1'30') 9. 15-5-97 (1'15h.) 10. 29-5-97 (1'30') 11. 5-6-97 (1'15h.)
Persones reunides	0. Cap D'Estudis, Direcció (puntualment), i assessora. 1. Claustre. 2. Comissió PCC (7 persones): 2 coordinadors, 1 mestre EI, 1 de CM, la Cap d'Estudis, l'Especialista E.E. i l'assessora + la Direcció. 3. Comissió PCC. 4. Comissió PCC. 5. Claustre. 6. Comissió PCC. 7. Cap d'Estudis, assessor llengua i assessora. 8. Cap d'Estudis actual, la del proper curs i l'assessora.	0. Cap d'Estudis actual i anterior i assessora. La del 2-10, Equip Directiu i assessora. 1. Comissió PCC: els 3 coordinadors de cicle, la Cap d'Estudis i l'assessora. 2. Comissió PCC. 3. Comissió PCC. 4. Comissió PCC. 5. Tot el Claustre però reunits per cicles. 6. Comissió PCC. 7. Claustre. 8. Cap d'Estudis i assessora. 9. Comissió PCC.	0. Cap d'Estudis i assessora. 1. Comissió de PCC: 5 mestres (1 representant de cadascuna de les 5 àrees que es treballen) i l'assessora. 2. Comissió PCC. 3. Comissió PCC. 4. Cap d'Estudis i assessora. 5. Comissió PCC. 6. Comissió PCC. 7. Cap d'Estudis i assessora. 8. Comissió PCC. 9. Claustre i assessora.	0. Director d'Infantil i Primària i assessora. La del 4-12 Director, Cap d'Estudis i assessora. 1. Comissió PCC: 1 mestre d'Infantil, 1 de CI, 1 de CM, el Cap d'Estudis i director que són del CS i l'assessora. 2. Comissió PCC. 3. Comissió PCC. 4. Comissió PCC. 5. Comissió PCC. 6. Comissió PCC. 7. Comissió PCC. 8. Comissió PCC. 9. Comissió PCC. 10. Claustre. 11. Comissió PCC.

Temes tractats	0. Entrevista Inicial.	0. Entrevista Inicial.	0. Entrevista inicial.	0. Entrevista inicial.
	1. Presentació i aspectes generals del PCC.	1. Presentació, introducció, avaluació PCC i instruments.	1. Presentació i introducció a l'avaluació PCC.	1. Presentació i introducció a l'avaluació del PCC.
	2. Fases de sensibilització i diagnosi inicial.	2. Decidir el tipus d'instrument d'avaluació.	2. Introducció a l'avaluació PCC.	2. Introducció a l'avaluació del PCC.
	3. Fase de diagnosi inicial.	3. Anàlisi de documents i escollir tipus d'instrument.	3. Fer el disseny de l'avaluació del PCC a l'escola.	3. Disseny de l'avaluació.
	4. Resultats de la fase de diagnosi inicial i preparació de la fase de delimitació dels processos de construcció.	4. Construcció de l'instrument d'avaluació.	4. Anàlisi de documents i escollir tipus d'indicadors.	4. Anàlisi d'instruments i escollir indicadors.
	5. Fase de delimitació dels processos de construcció.	5. Omplir l'instrument d'avaluació del PCC als cicles.	5. Elaboració dels instruments d'avaluació del PCC.	5. Instrument definitiu.
	6. Fase de Planificació.	6. Buidat de dades i redacció de l'informe provisional de resultats.	6. Anàlisi de resultats.	6. Anàlisi de resultats.
	7. Explicar a l'assessor de llengua la planificació.	7. Presentació al Claustre de l'informe provisional de resultats.	7. Anàlisi de resultats.	7. Anàlisi de resultats.
8. Situació actual.	8. Conclusions del Claustre anterior.	8. Informe provisional de resultats.	8. Informe provisional de resultats.	
	9. Avaluació de l'assessorament.	9. Informe definitiu.	9. Informe provisional de resultats.	
			10. Informe definitiu.	
			11. Avaluació de l'assessorament.	

Quadre 6.2: Seqüència de calendari, persones reunides i temes tractats en cada sessió de treball de cada centre

En el Centre 1 no es va considerar oportú elaborar cap propi instrument d'avaluació del PCC, però sí es va construir, omplir, buidar i redactar resultats a la resta de centres pilot (posem com exemple el del centre 2 a l'annex 20).

6.1.3. TRACTAMENT DE LA INFORMACIÓ

Dintre del desenvolupament de l'estudi, el que portem comentat de construcció i aplicació dels instruments, ens serveix per: recollir les dades empíriques que ens donaran la informació sobre les variables estudiades; analitzar les relacions existents; i valorar l'acceptabilitat dels propòsits plantejats. Però simplement recollir dades no ens portaria a res, si volem treure realment profit al nostre estudi, després cal organitzar-les i analitzar-les.

Passem a continuació a exposar els criteris seguits en l'explotació estadística de l'estudi genèric i en l'anàlisi de les entrevistes, sessions i instruments dels centres pilot.

6.1.3.1. Explotació estadística de les dades resultants de l'aplicació del qüestionari

Una vegada ens han retornat i hem rebut els qüestionaris omplerts hem de fer-ne el buidatge per poder obtenir els resultats estadístics que després cal interpretar. A tot aquest conjunt d'operacions és el que anomenarem explotació estadística, i en el nostre cas s'ha realitzat a partir del paquet de programes estadístics SPSS-7.5.

Atès que considerem que tota aquesta tasca és molt laboriosa, cal assegurar-se de planificar-la prèviament de forma molt acurada per tal d'economitzar esforços i preveure amb antelació possibles errors.

És per això que el primer que es va fer després d'acabar el termini per a la recollida dels qüestionaris de l'estudi general contestats va ser passar a codificar els qüestionaris dels 105 centres rebuts agrupant-los en l'ordre següent: primer els 50 recollits personalment i després els 59 retornats per correu, posant primer els que pertanyen a la província de Barcelona (29), després els de Tarragona (10), Lleida (5) i Girona (15).

La codificació dels instruments contestats retornats s'ha basat en tres codis: el primer és un número amb tres xifres que indica el número total de qüestionaris tant si són dels equips directius com del professorat, i s'ha arribat fins el 376. El segon és una lletra segons el tipus de qüestionari i a quin cicle pertany qui l'ha contestat:

A: Equips Directius.

B: Professorat Educació Infantil.

C: Professorat Cicle Inicial.

D: Professorat Cicle Mitjà.

E: Professorat Cicle Superior.

F: Professorat de cicle indeterminat.

G: Professorat especialista i que pertany a més d'un cicle.

El tercer codi correspon al número de centre de manera que tots els qüestionaris de la mateixa escola tenen el mateix i arriben fins el 105. D'aquesta manera al primer li correspon el codi: 001-A-001 i a l'últim el 376-C-105.

El que acabem d'explicar correspondria al que considerem com la catalogació de la mostra rebuda, però per iniciar el que pròpiament podem considerar l'explotació estadística cal elaborar també el catàleg de dades codificant no els qüestionaris en sí, sinó la informació continguda tenint en compte les diverses unitats d'anàlisi. Per això es va passar a fer una primera lectura i buidatge de les respostes.

Dels ítems que es contestaven segons l'escala numèrica d'1 a 4 o amb Sí/No, es va fer una repassada molt general, ja que l'estadística quantitativa ens donaria fonamentalment la informació necessària per a la seva anàlisi, esperant a entrar les dades i veure els resultats. Però de la resta dels ítems que podem considerar més qualitatius ja que es responien escrivint lletra, es va anar apuntant cadascuna de les respostes (annex 21) i es va passar a fer; en els casos que es creia necessari; una definició i reagrupació de categories de respostes, i també, decidir no tenir en compte alguns dels ítems per al tractament estadístic a causa de les que consideràvem poques respostes que s'havien donat ja que es va creure que no tenien significació per a l'estudi. Si s'havia recollit menys de 10 respostes en els qüestionaris IAPCO dels equips directius o menys de 15 en els del professorat es considerava que no es tenia en compte com a ítem, però sí en un dels dos, equip directiu o professorat, no s'havia arribat a

aquest 10 o 15 i a l'altre sí, sí que es tenia en compte i es determinaven les mateixes categories encara que en un dels dos no hi hagués les suficients, per poder fer després la comparació en l'anàlisi estadística i de resultats.

Posem a continuació algunes de les redefinicions o reagrupacions que es van fer a títol d'exemple.

Dels ítems que es contestava amb un número s'apuntaven totes les respostes i o bé es definia quins podrien ser els intervals que després es tindrien en compte, o es calculava el % respecte a un criteri determinat.

IAPCO-ED- III.- 3.- 3.3.- Quantes hores dedica el Claustre anualment (d'alguna manera col·lectiva i no individual dels seus components) a l'elaboració del PCC fora de l'horari lectiu amb l'alumnat?

12, 60, 60, 40, 60, 45, 21, 35, -, 60, 15, 4, 30, 2, 35, 60, 18, 70, 30, 35, 4'5, 40, 25, 13, 30, 30, 16, 70, 2, 36, 40, 36, 1, 5, 50, 40, 40, 50, 50, 20, 35, 30, 100, 30, 70, 15, 50, 70, 40, 76, 25, 60, 25, -, 34, 20, 75, 60, 70, 30, 56, 30, 40, 50, 30, 2, 30, 30, 40, 60, 60, 50, 20, 15, 50, 70, 60, 30, 5, 35, 56, 25, 35, 20, 40, 5'5, 10, 35, 35

Entrar-los individualment per treure les freqüències.

Després recodificar amb aquestes categories:

1 - de 0 a 29	(-1h.)	Menys d'1 h. setmanal
2 - de 30 a 40	(1h.)	D'1 a l'15h. setmanals
3 - de 41 a 50	(1'30h.)	D'1'16 a l'45h. setmanals
4 - de 51 a 70	(2h.)	D'1'46 a 2h. setmanals
5 - de 70 en endavant	(+2h.)	+ de 2h. setmanals

Les respostes que es contestaven amb text escrit es van anar agrupant les de cadascuna en categories a partir d'escriure i analitzar les respostes que s'havien donat. Si s'arribava al mínim de respostes abans concretat, es deixava a considerar aquestes categories, però si no s'arribava a aquest mínim, llavors es consideraven totes juntes en una sola categoria si sumades s'arribava al mínim, o es desestimava com a ítem a tenir en compte.

IAPCO-ED- III.- 2.- 2.2.- La diagnosi prèvia s'ha fet a partir d'algun instrument o eina construïda al respecte? Quin (especificar) :

1.- Instrument o tècnica 11

Enquesta IIIIII
 Qüestionari adaptat I
 Donat a un seminari I
 Observació I
 QUAFE I

2.- Documents escrits 5

Guions de treball I
 Estadística I
 Fent un estudi personal I
 Esquema de treball I
 Estudi ciutat I

3.- Sistema oral de discussió 4

Debat claustre I
 Debat cicles I
 Reflexió I
 Reunions de cicle-coordinació I

4.- Documentació llegida 7

Articles I

Model del SECC I

Memòries i actes I

Materials I

Documents I (ja existents) I

Documents escola I

5.- Altres 0

Considerar-los tots com a SÍ, junts.

També en algun cas es va haver d'ampliar o canviar algunes de les categories que prèviament s'havien considerat, ja que les respostes especificades es podien agrupar augmentant a més categories a tenir en compte, o encara que no s'ampliés, s'ha pogut agrupar les respostes i així s'ha fet encara que prèviament no estigués previst.

IAPCO-ED-III.- 3.- 3.19.- Altres qüestions que amb relació al procés es vulguin fer constar.

1.- (Temps) Temps de dedicació i planificació–procés fets 6

El Cap d'Estudis elabora un guió de treball per a cadascun dels cicles per a tot el curs i l'Equip de Coordinació es va supervisant el seu grau d'acompliment I

Ara ens plantejem un canvi de dinàmica ja que és massa lent i volem fer més ràpid els continguts per passar a la metodologia i l'avaluació I

No ha estat un procés continu sinó que ha tingut diferents etapes I

És un procés massa lent i fa por que quedi com a paper mullat I

Si volem que el PCC sigui funcional cal temps i esforç, això equival a un procés molt llarg que a molts porta al desinterès ja que sense el document formal també es funciona I

A vegades pensar massa què faràs, com, quan, on, amb qui... et treu temps per a fer I

A nivell de ZER unifica criteris aïllats I

2.- (Dinàmica de treball) Manera de prendre decisions, conductes detectades, grau de participació, reflexió i satisfacció 7

L'elaboració del PCC ha coincidit amb un moment de canvi a l'escola i el procés ha estat una bona excusa per a dedicar temps a la reflexió I

El Cap d'Estudis elabora un guió de treball per a cadascun dels cicles per a tot el curs i l'Equip de Coordinació es va supervisant el seu grau d'acompliment I

Dificulta molt el procés el diferent grau d'implicació del professorat I

És un procés massa lent i fa por que quedi com a paper mullat I

Si volem que el PCC sigui funcional cal temps i esforç, això equival a un procés molt llarg que a molts porta al desinterès ja que sense el document formal també es funciona I

Ara es nota que el claustre coneix cap a on vol anar, en un principi hi havia molts dubtes i desconeixement i això provocava una mica de reticències i malestar I

A nivell de ZER unifica criteris aïllats I

3.- (Altres) Altres 2

El Cap d'Estudis elabora un guió de treball per a cadascun dels cicles per a tot el curs i l'Equip de Coordinació es va supervisant el seu grau d'acompliment I

Tot el professorat estem implicats en l'elaboració I

Una altra necessitat va ser la d'eliminar alguns apartats d'alguns ítems a causa que hi havia moltes respostes però era impossible agrupar-les. Aquestes respostes s'han deixat de considerar en l'anàlisi qualitativa de resultats i no han estat introduïdes a la

matriu de l'explotació estadística. O també hem hagut d'eliminar un ítem sencer, ja que algunes respostes donaven a entendre que no s'havia entès el significat de la pregunta i, per tant, davant de la inseguretat de si les respostes contestaven o no al que es pretenia que contestessin, es tindran només en compte per fer els comentaris i l'anàlisi qualitativa.

IAPCO-ED- V.- 23.- a) L'elaboració i aplicació del PCC ha suposat modificacions en la cultura del centre? Quines?

No IIIIIIIIIIIIIIIIIIII

No gaireII

Reflexió més gran sobre l'ensenyament-aprenentatgeII canvi metodologia I

Acceptar la diversitat I

Unificació de criteris I

Augmentar la necessitat de treballar en equip I

Necessitat de prendre les decisions per consens I

Coneixement més profund i científic de les àrees treballades i de fer PCC II

Elevar el nivell pedagògic dels mestres II

Idea de centre i de grup I

S'ha pres més consciència que s'ha elaborat un PCC fet per nosaltres i que ens hi hem d'adaptar I

Ampliació de la bibliotecal

Millorar la formació professional dels mestres I

A ajudat a conèixer l'entorn I

Més oberta I

El claustre està més informat I

Més experimentació I

Participar en formació amb altres equips docents I

De terminologia III pròpia del disseny curricular i la reforma I

De comunicació amb els pares I

Variació de la visió de l'avaluació I

Pèrdua d'individualisme I

Augment de cursos i formació I

S'està molt més atent de si els continguts són els adequats I

Hem ampliat els nostres coneixements pedagògics I

No s'ha entès el significat de la pregunta. No tenir-les en compte pel tractament estadístic. (Només a nivell qualitatiu)

Com a últims canvis a comentar direm que també en alguna ocasió s'ha ajuntat les respostes de dos ítems diferents, ja que responien al mateix.

IAPCO-ED-

V.- 26.- Quines dificultats s'han hagut de superar per aplicar el P.C.C.

V.- 27.- Altres qüestions que amb relació a l' aplicació del PCC es vulguin fer notar.

Ajuntar les dues preguntes ja que tenen el mateix tipus de respostes.

Una vegada s'ha determinat exactament quines seran les categories i la informació en què ens basarem, cal fer el seu trasllat a la matriu corresponent. A l'annex 22 hi trobem el quadre que ens dóna la codificació dels diferents ítems i la informació i categories que s'inclou a cadascun, mirant alhora les equivalències entre el IAPCO dels equips directius i el IAPCO del professorat.

Una vegada hem completat la matriu de dades i configurat el programa d'explotació, passem a la revisió i correcció d'ambdós arxius per tal de depurar-ne els

possibles errors lògics i sintàctics que es detectin en executar el programa, o els que trobem a partir de la inspecció visual, ens permetran adonar-nos si hi ha cap seqüència anòmla de resultats.

Després que hem tingut tota la mostra introduïda a la matriu que podem confirmar que el nombre de centres que han participat en l'explotació estadística és de 105 i de qüestionaris del professorat és de 271.

A partir d'aquest moment ja estem en disposició d'aplicar les proves estadístiques necessàries que ens permetin fer l'anàlisi de la informació recollida i la verificació de les hipòtesis plantejades. Per triar-les cal considerar alguns aspectes com ara: la naturalesa de les dades recollides, el procediment seguit per obtenir la puntuació, considerar els models que més s'aproximin a les condicions de la investigació, els requisits de mesura de la prova i les relacions que vulguin establir-se.

A partir d'aquests criteris, nosaltres hem seleccionat les proves estadístiques següents:

- Anàlisi de freqüències per a la descripció dels resultats dels qüestionaris. Estadística descriptiva: freqüències, mitjanes, desviacions estàndard, màxims i mínims
- Comparació de mitjanes (T-test de SPSS) de les variables quantitatives (quan tenim dos grups o dues categories). Anàlisi de variància (ANOVA de SPSS) quan disposem de més de dos grups o categories.
- La prova de khi-quadrat quan volem estudiar la relació entre dues variables categòriques.

A. Anàlisi de freqüències

Els nostres instruments de l'estudi genèric tenen ítems amb diferents tipus de respostes. En general podem dir que ens basarem per a fer aquesta anàlisi amb els càlculs dels estadístics corresponents a les mesures de posició (mitjana, moda, etc.), a les mesures de dispersió (desviació típica) i els percentatges.

Un cop entrada la matriu de dades s'han obtingut els estadístics descriptius de totes les variables a partir del programa FREQUENCIES d'SPSS.

S'aplica dos tractaments diferents a les variables descriptives de la mostra que tenen valors quantitius continus (edat, anys a l'ensenyament, cursos de formació que ha assistit, total d'aules, nombre de professorat en plantilla, etc.). D'una banda s'agrupen amb el procediment RANK d'SPSS, sent el mateix programa el que s'encarrega de dividir les variables en categories suficientment representatives. És a dir, indiquem en quants grups volem repartir la variable quantitativa (per exemple l'edat en tres grups) i el programa fa els talls de manera que els tres grups estiguin el més ben repartits possible. D'una altra banda, es divideixen els valors de les variables quantitatives en una escala d'interval assignant a priori unes categories a cada una de les variables.

Ens basarem en els següents apartat:

- Dades dels centres.
- Dades personals i professionals del professorat.
- Dades corresponents a cadascun dels ítems dels qüestionaris.

Per comentar els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi de freqüències de cadascuna de les variables ens ajudarem de representacions gràfiques (fonamentalment diagrames de sectors), amb la intenció de millorar la presentació i transmetre les idees fonamentals d'una manera més visual, ràpida i eficaç.

B. Anàlisi d'estadística inferencial

Com ja hem comentat amb anterioritat, en l'instrument utilitzat en aquest estudi, tant es troben variables de tipus quantitatiu com qualitatiu, això provoca que en la seva anàlisi s'utilitzin diferents sistemes. Nosaltres ens basarem en els següents:

- Realitzem anàlisi de variància ANOVA (ONE WAY de SPSS) amb les variables que tenen més de dues categories. Aquesta prova s'utilitza quan es vol fer una comparació de mitjanes i es disposa d'un variable i de més de dos nivells o grups d'un únic factor.

Quan la probabilitat associada a la significació del valor F (Sig.) resulti significativa (sig. < 0,05 o sig. < 0,001) voldria dir que, com a mínim s'han trobat diferències entre dos grups, que aquella variable té algun tipus d'influència, per saber quina és va a la taula d'informe i en funció de les mitjanes corresponents es pot establir la relació que se'n derivi, després d'haver realitzat el contrast de Scheffé en aquestes variables on s'ha observat diferències significatives. Pensem que com més petit sigui el valor de la Sig. més poques possibilitats o tant per cent tinc d'equivocar-nos.

- Aplicarem la prova de khi-quadrat (CHISQUARE de SPSS) amb les variables que es poden respondre Sí / No. És una prova que es fa servir quan volem saber si hi ha o no associació entre dues variables. Podríem dir que a la pràctica és un càlcul de la diferència total que existeix entre els resultats *trobat*s i els que *teòricament* es donarien a dues variables si aquestes no estiguessin associades (= hipòtesis nul·la). Si aquesta diferència és tan gran que no pot explicar-se per un atzar de mostreig, s'afirma l'associació entre les dues variables i es nega la hipòtesi nul·la. Un cop donades les corresponents ordres obtens els llistats amb la informació següent:

En el cas que la Sig. asint. (bilateral) resulti significativa (sig. < 0,05 o sig. < 0,001) voldria dir que aquest repartiment no es pot explicar per un atzar de mostreig i es pot afirmar l'associació entre les dues variables. Com més petit sigui el valor de la Sig. asint. (bilateral) més poques possibilitats o tant per cent tinc d'equivocar-me.

Finalment trobem l'explicació de dos subíndexs de quantes caselles o quin tant per cent té una freqüència esperada inferior a 5, i quina és la freqüència mínima esperada.

- Farem comparacions de mitjanes T-TEST de SPSS entre les variables descriptives que s'agrupin en dos grans blocs com per exemple el sexe, i les que s'hagin respost amb l'escala numèrica d'1 a 4. Es fa a partir de la prova t de Student, comparant en aquest cas només dues mitjanes i així poder establir si les diferències observades es deuen o no a l'atzar. S'aplica sempre a dos grups (en el nostre cas dependents o aparellats) i mirant que les distribucions compleixin els requisits de les condicions paramètriques. Un cop donades les corresponents ordres obtindrem els llistats amb la mateixa informació que la que hem explicat a l'anàlisi de variància ANOVA, ja que totes dues són comparació de mitjanes, l'ANOVA amb més de dues categories i el T-TEST amb només dues. Per tant, es farà la mateixa anàlisi mirant si la Sig. surt

significativa o no i en aquelles en què en surti es realitzarà el posterior contrast de Scheffé.

6.1.3.2. Anàlisi de les enquestes, entrevistes, sessions i instruments dels centres de l'estudi específic

Després de recollir tota la informació esmentada a l'apartat 5.2.2.2 cal fer l'anàlisi de tot aquest material recopilat. Cal anar analitzant cadascuna de les variables determinades intercalant les dades obtingudes a partir de l'explotació estadística amb les que s'han recollit a les enquestes de selecció d'escoles, les entrevistes inicials-anàlisi de documents, les sessions de treball de l'assessorament i els resultats de cadascun dels instruments d'avaluació del PCC de cada centre. És la manera d'anar confrontant i il·lustrant les dades obtingudes.

El sistema escollit per donar a conèixer i sintetitzar la gran quantitat d'informació que s'ha recollit dels centres ha estat a partir de l'ampliació i modificació de la taula 5.1 de doble entrada de l'apartat 5.2.3, acabant de completar la relació que hi ha entre les 41 variables d'anàlisi que considerem i cadascun dels instruments (tant quantitatius com qualitius) que s'utilitzen tant per a l'estudi genèric com per a l'específic (annex 23). Els canvis que ha patit aquest quadre després d'haver realitzar l'estudi en els centres són els següents:

- Deixar en una sola columna només les enquestes de selecció d'escoles i separar-la de les entrevistes inicials.
- Ajuntar en una sola columna l'anàlisi de les entrevistes inicials i l'anàlisi de documents, ja que es va fer de manera conjunta al ser aquest anàlisi de documents un punt a tractar a les entrevistes inicials amb l'equip directiu.
- Les columnes d'entrevistes inicials equips directius / anàlisi de documents i la d'actes de les sessions, dividir-les en quatre apartats, un per cada centre pilot.
- La columna de l'instrument específic de cada centre també s'ha dividit en quatre apartats, però no n'hi ha cap del Centre-1, ja que després de realitzar l'assessorament, no es va construir cap instrument per avaluar el seu PCC. Contràriament en el Centre-3 es van fer dos instruments, per la qual cosa s'ha posat cadascun en una columna.

Es tracta de donar a conèixer i sintetitzar la informació que s'ha recollit dels centres pilot a cadascuna de les 41 variables d'anàlisi, anotant les aportacions textuais que considerem significatives anotant un codi que ens indicarà exactament quina és la seva procedència.

Aquesta anàlisi la dividirem en dues parts, d'una banda una vessant totalment qualitativa amb les enquestes, entrevistes inicials / anàlisi de documents, i les actes de les sessions; i una altra vessant més quantitativa i qualitativa amb els instruments d'avaluació de cada centre.

6.1.3.3. Recull dels comentaris dels ítems d'ampliació

En el moment de fer el recull de respostes dels qüestionaris ens vam adonar que de tots els ítems d'ampliació que hi havia, la majoria d'ells, els vam desestimar per

l'estudi estadístic en no haver estat contestats o amb molt poques respostes amb la qual cosa no es van considerar representatius pel resultat de l'estudi. Només en van haver sis: els III-3-3.19, V-266 i V-27 del IAPCO equips directius, i els III-2-2.18, V-24 i V-25 del IAPCO professorat, dels quals sí que considerem que les seves respostes són representatives i es van agrupar fins i tot amb categories, que cal tenir-les en compte en els resultats d'aquest estudi-investigació.

Són respostes que considerem molt sinceres i que estan recollides en el buidatge dels qüestionaris, per la qual cosa també se'n farà una anàlisi en els resultats com si fossin un ítem més.

6.2. INCIDÈNCIES

Pel que fa a *l'aplicació dels qüestionaris*, tal com hem vist a l'apartat 6.1.2.1, necessitàvem que 85 centres contestessin els qüestionaris que els vam enviar, per disposar d'una mostra mínimament representativa de la població. Però tot i enviar vuit vegades més qüestionaris dels que es necessitaven, només 59 centres els van retornar per correu. És per això que al final es va anar personalment a portar-los i recollir-los a 50 centres més.

Així, amb tots dos sistemes, en total s'ha recollit una mostra de 109 centres que la fa representativa numèricament parlant, però altera la seva representativitat pel que fa als dos diferents sistemes seguits per a la recollida, i per a la distribució de la mostra per províncies, ja que per raó de la disponibilitat de la investigadora, hi ha més mostra de la província de Barcelona i en concret de les comarques del Barcelonès i del Maresme.

Remarquem que el PCC no és un tema que engresqui que el professorat contesti a un qüestionari, que a més és força llarg i provoca un cert cansament, com un possible factor de la dificultat de resposta dels centres. Cal dir que, amb tot, es van enviar al començament del 2n trimestre perquè es va considerar que és quan hi podia haver un petit respir de feina en els centres i ajudar a tenir una predisposició per col·laborar en la investigació.

Però s'ha demostrat que el professorat que contesta els qüestionaris és força reacció a posar comentaris amb text escrit, i que hi ha hagut molta més resposta dels centres que s'ha visitat personalment, que els que se'ls ha fet la tramesa per correu.

Pel que fa a incidències derivades de *l'estudi específic en centres*, podem apuntar que la sensació dominant a les escoles és que es troben desbordats i atabalats de feina, no tots els claustres estan disposats a dedicar-se a rebre un assessorament, i encara menys a participar-hi de manera activa. I tot i dir inicialment que sí, després costa trobar la disposició suficient per fer-ho i la predisposició manifestada per l'equip directiu no és la mateixa per tots i cadascun dels membres d'un claustre.

Els primers dies de les sessions de treball hi havia un cert recel d'alguns professors o professores que vingués una persona de fora a *fer-los treballar*, però a mesura que avançàvem, el clima de treball anava millorant.

Tot i que els centres sabien que estaven intervenint en una investigació, es va intentar que en tot moment l'assessorament s'ajustés el màxim a les seves necessitats i els fos realment útil. És per això que un centre no ha acabat seguint la dinàmica dels altres tres, ja que no responia als seus interessos.

També som conscients que la recollida d'informació als centres pilot s'hagués pogut fer de manera més científica i exacta, però això hagués fet més distant l'assessorament entenent-lo més com una avaluació externa, i perdent l'espontaneïtat i col·loquialitat que augmenta el realisme de les dades. Potser és per això que els resultats obtinguts en els qüestionaris són lleugerament superiors als dels centres pilot, i que el professorat puntua més alt quan ha de respondre amb una creu i enviar-ho per correu, i que és més crític i sincer quan l'investigador/a està present o sap que els resultats seran mesurats i fets públics si ell/a està al davant.

La manca de disposició horària ha marcat entrebancs i canvis de calendari per poder treballar en els centres. També ha estat important per a la valoració dels assessoraments que no es deixés passar massa temps entre les sessions de treball i que no es realitzessin passat el més d'abril-maig.

6.3. SÍNTESI DEL CAPÍTOL

En aquest capítol hem concretat quin ha estat el desenvolupament de l'estudi de camp pel que fa al seu procés d'aplicació.

Hem explicat quin ha estat el procés d'aplicació dels instruments del capítol anterior. Primer hem determinat la mostra, que ens ha sortit de 85 centres en l'estudi genèric. Després hem comentat com s'ha desenvolupat aquesta aplicació: que en l'estudi genèric s'ha acabat aconseguint una mostra de més de 85 centres, però s'ha hagut de anar canviant la manera d'aconseguir-la, ja que pel procediment primer no havia pogut ser, ja que els qüestionaris retornats per correu havien estat molt pocs; i en l'estudi específic hem concretat quins han estat els quatre centres pilot on es realitzarà l'assessorament de l'avaluació del seu PCC a partir de determinar les característiques que s'ha tingut en compte per la seva selecció.

Després també hem concretat quin tractament farem de la informació recollida en aquest estudi de camp, tant pel que fa als qüestionaris amb el seu anàlisi de freqüències i d'estadística inferencial, com dels instruments de l'estudi específic.

Hem acabat aquest capítol comentant algunes de les incidències que s'han donat en el desenvolupament d'aquest estudi.

7. RESULTATS DE L'ESTUDI

Distingim com a propòsits bàsics de la nostra investigació els següents:

- La determinació de les característiques de les persones i els centres que conformen la mostra estudiada: edat, sexe, anys d'experiència, titularitat, grandària...
- L'estimació de la proporció d'individus i de centres que tenen desenvolupats els diferents aspectes del PCC .
- L'estimació de la proporció d'individus i de centres dels canvis i innovacions que ha provocat l'elaboració i aplicació del PCC. \
- Les diferències significatives que hi ha entre les variables.
- Les manifestacions més significatives vers el tema d'estudi.
- El descobriment de les relacions entre algunes variables.
- La recerca de noves propostes de tot el que comporta i envolta el PCC.

És la resposta a tots aquests propòsits la que dona lloc a aquest capítol de resultats de l'estudi. Per això a continuació ens ocuparem d'exposar les dades que hem obtingut en l'apartat anterior, que són moltes, i amb el propòsit de fer-les més entenedores les anirem il·lustrant amb explicacions, quadres i gràfics.

Descompondrem aquest capítol en tres parts. La primera fa referència als resultats de l'explotació estadística dels qüestionaris contestats pels equips directius i pel professorat de diferents centres d'Educació Infantil i Primària de Catalunya; estarem parlant, doncs, dels resultats de l'estudi genèric. La segona part fa referència a les dades resultants del buidatge de les diferents entrevistes, actes i instruments que han tingut lloc en els centres pilot on s'ha realitzat l'assessorament de l'estudi específic. La tercera i última part pretén fer un esbós de quins canvis i innovacions hi ha hagut en els centres sotmesos a aquest estudi a partir de l'elaboració del PCC i a partir de veure quina és la realitat d'aquest document i prenent com a punt de referència els resultats que s'hauran trobat fins a aquell moment.

7.1. L'ESTUDI GENÈRIC

Per desenvolupar aquest apartat ens basarem en els punts que ja hem determinat a l'apartat 6.1.3.1.

7.1.1. ANÀLISI DE FREQUÈNCIES

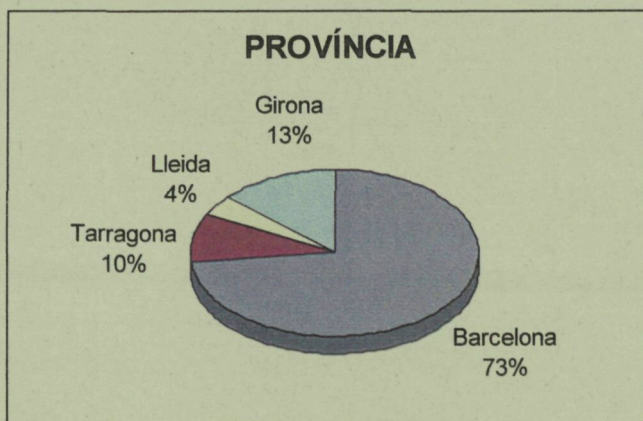
Després d'haver fet tota l'entrada de dades a la matriu de l'explotació estadística, podem dir que el nombre total d'instruments validat és de 105 dels equips directius i de 271 del professorat. Cal tenir en compte que això no implica que en aquests 376 qüestionaris estigui tot contestat, algunes preguntes no tenen el mateix nombre de respostes ja que el professorat no les ha contestades totes a tot arreu.

7.1.1.1. Dades generals

A. Equips directius

Anem a situar tant als centres (IAPCO equips directius) com al professorat (IAPCO professorat) que han participat en l'estudi genèric d'aquesta investigació a partir d'exposar l'anàlisi de freqüències de l'apartat I- Dades generals dels dos instruments.

Pel que fa a las centres en referència a les **províncies** a les quals pertanyen, en el següent diagrama circular hi trobem el percentatge dels IAPCO dels equips directius de la mostra d'aquest estudi, de cadascuna de les quatre províncies catalanes:

Gràfic 7.1: Províncies

Si especifiquem la freqüència i el percentatge de cada província de la nostra mostra i també el percentatge que correspon a la població d'on a sortit aquesta mostra, tenim que:

província	nº de centres	%	% població
Barcelona	77	73.3	65.7
Tarragona	10	9.5	11.9
Lleida	4	3.8	11.3
Girona	14	13.3	11.1

Taula 7.1: Dades referents a les províncies catalanes

Si comparem els dos percentatges, veiem que la província menys representativa és la de Lleida, ja que tenim no només poca quantitat de centres, sinó que el percentatge és força inferior al que correspondria. Barcelona, Tarragona i Girona, tot i que Barcelona té un percentatge superior al que correspondria, les podem considerar força representatives, ja que el percentatge de la mostra i el de la població són similars.

No tenim cap explicació pel resultat de Lleida, però l'augment de Barcelona pot ser degut a que tal i com hem explicat al punt 6.1.2.1, com que no vam considerar suficient la mostra rebuda per correu, vam ampliar-la amb un altre sistema més personalitzat amb centres només de la província de Barcelona, d'aquí que en puguem tenir una mica més del compte d'aquesta província. Però degut a que el percentatge és força alt, no considerem massa significativa aquesta desproporció.

Un 79 % dels centres és de **titularitat** pública, mentre que només han contestat un 3, 8% dels titularitat privada i un 17,1 % dels de concertada. Cal destacar que entre la població hi ha un 64 % de centres de titularitat pública i un 36 % de titularitat privada

(que correspondria a la suma dels privats i concertats) Els qüestionaris van ser enviats de forma proporcional, malgrat tot la proporció de la mostra no s'ha correspost amb la població real, ja que han respost més dels que pertocaria de pública i menys de privada-concertada.

Amb la nostra mostra la distribució d'escoles segons la seva titularitat ha estat la següent:

Gràfic 7.2: Titularitat dels centres

Però en el nostre estudi ajuntarem la privada i la concertada en una sola que anomenarem privada. D'aquesta manera ens quedarà repartida la mostra com:

Titularitat	nº de centres	%
Pública	83	79.0
Privada	22	20.9

Taula 7.2: Dades referents a la titularitat dels centres

Hem ajuntat la privada i la concertada perquè sinó tindríem una variable amb molts pocs casos i no ens serviria estadísticament parlant ni ho podríem comparar amb la proporció que hem fet anteriorment al punt 6.1.1.1 on s'especificava que la totalitat de la mostra era d'un 64% de centres públics i un 36% de privats. Això vol dir que en el nostre estudi genèric hi ha participat un 15% més de centres públics i menys de centres privats dels que correspon a la població.

La **grandària dels centres** la determinarem a partir del número d'aules o grups classe que tinguin. La mitjana trobada és de 12,8 per centre, però aquest no és un número que expliqui bé aquest paràmetre. Una escola estàndard d'Infantil i Primària de Catalunya d'una línia té habitualment 9 grups d'alumnes i uns 14 professors/es aproximadament, i de dues línies 18 grups i 26 professors/es. Però aquestes dades no són fixes, pateixen modificacions dependent del tipus de centre i de la ràtio de l'alumnat. I a més cal tenir en compte que els qüestionaris han estat contestat l'últim curs que en alguns centres encara hi havia l'alumnat de 8è i ja no hi havia 7è als centres de Primària.

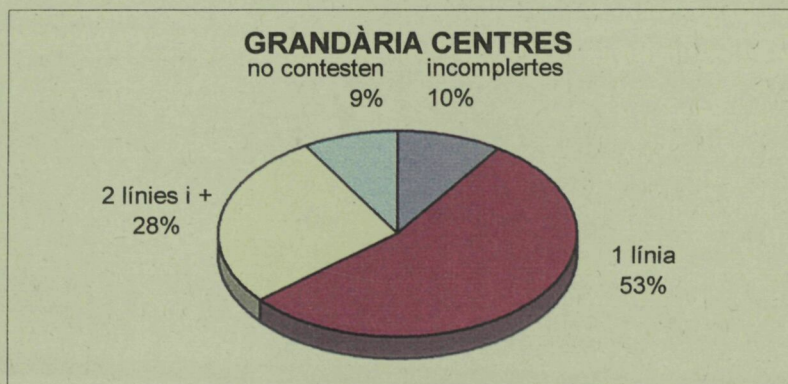
Podem doncs considerar, que els centres amb menys de 9 no estan complets i normalment pertanyen a l'àmbit rural; si tenen de 9 a 17 grups les considerarem escoles d'una línia (3 EI + 6 P + 1 EGB +...); de 18 a 26 de dues línies (6 EI + 12 P + 2 EGB +...); i més de 26 de tres línies o més.

Però d'aquest últim tipus n'hi ha molt poques (només una a la nostra mostra) per això em decidit que la distribució d'escoles segons el nombre d'aules serà la següent:

nº d'aules	nº de centres	%
Fins a 8	10	9.5
de 9 a 17	57	54.3
Més de 18	29	27.6
No contesten	9	8.6

Taula 7.3: Dades referents a la grandària dels centres

Si transformem aquesta informació a un gràfic circular ens queda de la següent manera:

Gràfic 7.3: Grandària dels centres

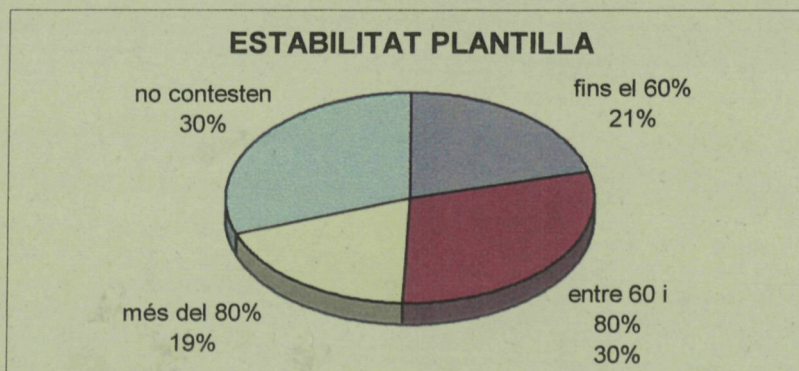
Un altre aspecte que hem considerat és l'estabilitat de la plantilla del professorat i per fer-ho ens hem basat en dues categories: els definitius que a l'escola privada i concertada serien els de contracte indefinit han sumat un total de 90 i obtingut una mitjana de 13,71 (el que fa un 55%), i la resta de professorat que considerem altres han estat 73, la seva mitjana 5,38 (i un 45%).

Però si considerem quin grau de percentatge hi ha de professorat definitiu en els centres tenim:

% definitius	nº de centres	%
Fins al 60%	22	21.0
Entre 60 i 80%	31	29.5
Més del 80%	20	19.0
No contesten	32	30.5

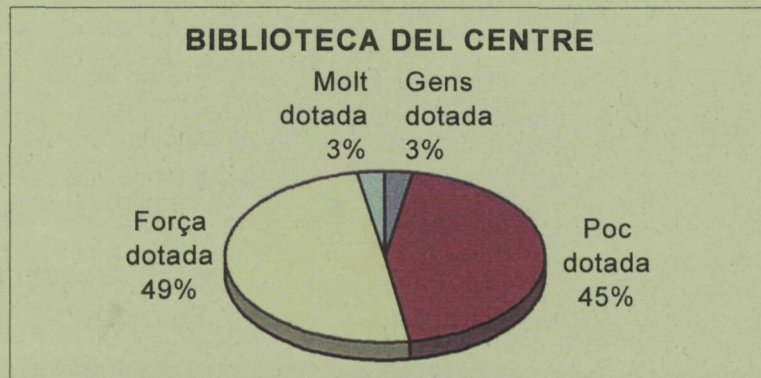
Taula 7.4: Dades referents al percentatge de definitius en els centres

Mirant la gràfica que hi ha a continuació, veiem que dels que han contestat, la majoria està en una estabilitat entre el 60 i el 80%, però no és una majoria massa gran.

Gràfic 7.4: Estabilitat de la plantilla

També hem obtingut informació sobre les **biblioteques dels centres**, i podem dir que els resultats indiquen que un 2,9 % opinen que estan gens dotades o molt dotades, un 44,7 % poc dotades, i un 49,5% força dotades. Per tant podem dir que tot i que la majoria es situa en força dotades, la diferència amb les poc és molt petita, i si féssim només dues categories en ves de 4 el resultat seria d'un 47,6 % poc dotada i un 52,4 % molt dotada. És només amb aquestes dues categories que ens basarem per fer l'estudi estadístic, ja que si considerem soles les molt i gens dotades, tenen tan pocs casos que no es poden considerar significatives estadísticament.

Gràfic 7.5: Dotació biblioteques dels centres

Pel que fa a quin és el número de mestres que han fet **formació** assistint a cursos relacionats amb la Reforma educativa ens basarem en dues categories: quan en un centre menys del 100% de la seva plantilla hi han assistit, o quan ho han fet més del 100%, el que vol dir que hi ha anat a més cursos que número de professorat hi ha (tot i que d'aquesta manera no s'arriba a especificar si tots n'han fet més d'un, o si és un mestre/a que n'ha fet quatre i dos no n'han fet cap). Per tant és un barem orientatiu que hem determinat específicament per fer l'anàlisi estadístic i es reparteix de la següent manera:

% assistència plantilla formació	nº de centres	%
Menys del 100%	28	26.7
Més del 100%	51	48.6
No contesten	26	24.8

Taula 7.5: Dades referents al percentatge de la plantilla dels centres que han assistit a cursos sobre la Reforma

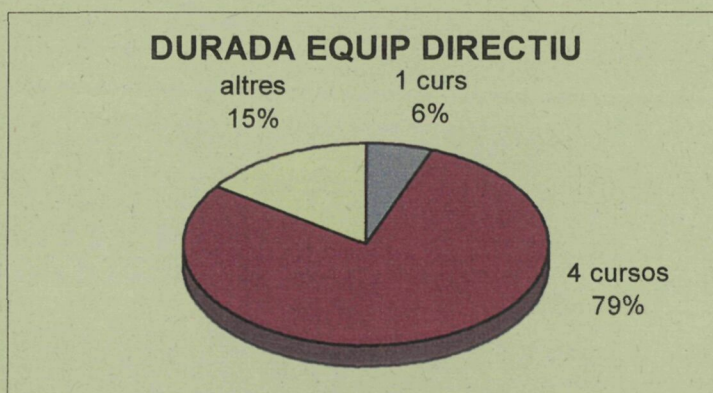
Si traspassem aquestes dades a un diagrama circular, gràficament se'ns reparteix així:

Gràfic 7.6: % mestres del centre que s'han format assistint a cursos sobre la Reforma

El que vol dir que a la majoria dels centres el seu professorat ha assistit a un curs de formació o més, relacionat amb la Reforma educativa.

Pel que respecte a la **durada de l'equip directiu** la normativa es fixa sota un període de quatre anys, i la majoria d'escoles de l'estudi ho compleixen, ja que els resultats han estat de que per un curs 6 escoles, per quatre cursos 82 i altres 16 escoles. Traspasant aquests números a % i diagrama tenim que:

Gràfic 7.7: Durada dels Equips Directius

Aquests 10% d'altres es referien fonamentalment a la diferent composició de l'equip i a que la durada del seu mandat era: indeterminada, indefinida, o de 2,3, o 5 anys.

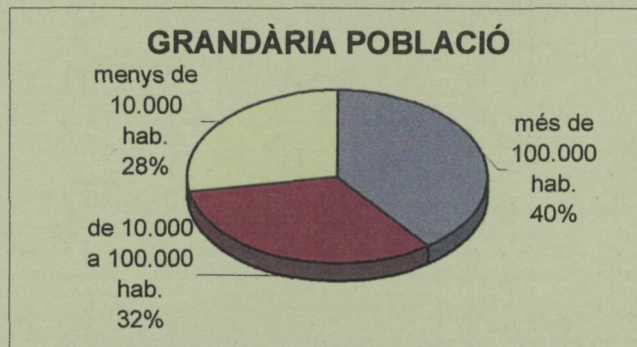
Resumin les dades del centre, podem assenyalar el següent:

La majoria de centres que contesten el qüestionari IAPCO dels equips directius pertanyen a la província de Barcelona, tot i que els percentatges de les províncies de la mostra són proporcionals als de la població llevat del cas de Lleida, que és inferior. Són de titularitat pública, el 79%. La mitjana del nombre d'aules per centre està entorn a 13 predominant les escoles d'1 línia. El 30% tenen una plantilla amb un 60-80% de definitius o amb contracte indefinit i tenen a la seva disposició biblioteques i bibliografia en els centres que consideren mitjanament dotats. En el 49% dels centres, els mestres han assistit a un curs o més de formació relacionada amb la Reforma, i la gran majoria (el 79%) dels equips directius no són per un període de 4 anys.

B. Professorat

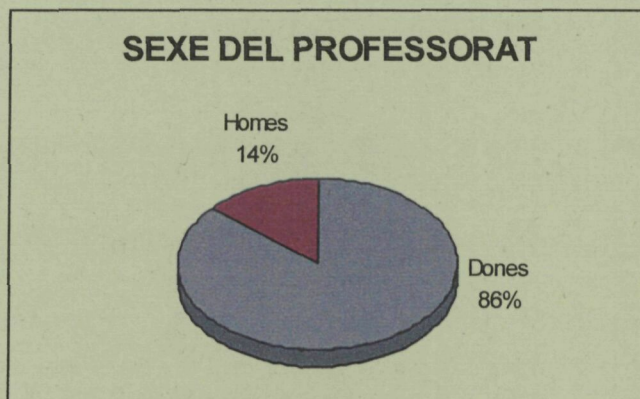
Pel que fa a les dades generals del IAPCO del professorat, tenim que la ubicació dels seus centres de treball en referència al número d'habitants dels seus municipis, hi ha 108 professors/es que treballen en centres que estan ubicats en **poblacions** amb més de 100.000 habitants (correspon a un 39,85%). en ciutats entre 10.000 i 100.000 habitants n'hi ha 88 (el 32,47% dels centes enquestats), i 75 en poblacions de menys de 10.000 habitants (27,67%).

Si traslладem aquestes dades a un diagrama circular queden unes proporcions força semblants:

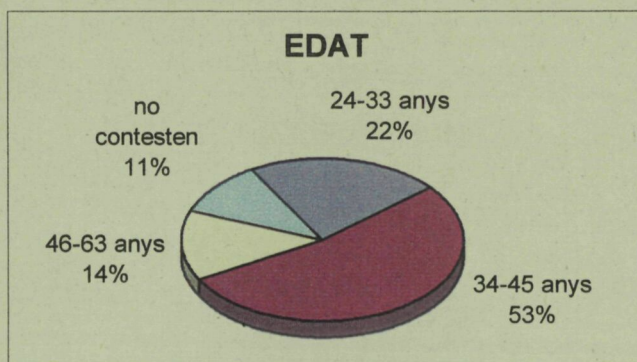
Gràfic 7.8: Grandària de les poblacions on treballa el professorat

Pel que fa a les dades generals del IAPCO del professorat, tenim que referit al **sexe**, el professorat que contesta és majoritàriament del gènere femení, ja que el resultat és de 224 dones que correspon a un 86,5% i de 35 homes amb un 13,5% en aquest cas. Aquest percentatge femení tan elevat no és d'estranyar, ja que la proporció de gèneres a les escoles d'Educació Infantil i Primària de Catalunya està al voltant d'aquests paràmetre. Les dades estadístiques editades pel Departament d'Ensenyament al curs 96/97 indiquen que hi ha un 90,3% de professores, i al curs 97/98 el percentatge és de 83,5%, el que vol dir que el nostre estudi no està gens allunyat de la població real.

Gràfic 7.9: Gènere masculí o femení del professorat

La mitjana de les **edats** és de 38,51 anys, el més jove que ha contestat té 24 anys i el més gran 63. El 53% té una edat compresa entre 34 i 45 anys, el 22% són força joves (de 24 a 33 anys), el 75% té menys de 46 anys i només el 14% té més de 45 anys. Sembla però que l'edat és una informació una mica reservada ja que hi ha 29 persones, un 10,7% que no ha dit quina és la seva edat. Podem dir doncs, que en general el professorat d'aquestes escoles catalanes és força jove.

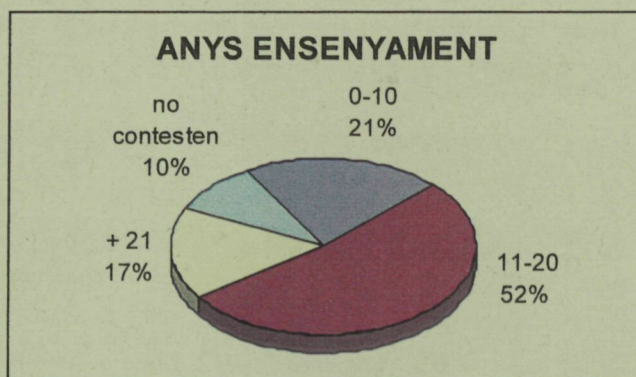
Gràfic 7.10: Edat del professorat

En la següent taula es pot veure les freqüències de forma més detallada:

edat	nº de persones	%
Fins a 33	60	22
de 34 a 45	144	53
Més de 45	38	14
No contesten	29	11

Taula 7.6: Dades referents a l'edat del professorat

La mitjana d'anys d'**experiència docent** és de 15,78, amb un mínim d'1 any i un màxim de 40. La distribució que s'ha fet dona els següents resultats:

Gràfic 7.11: Anys d'experiència del professorat en ensenyament

Això vol dir que la majoria del professorat té una experiència docent d'entre 11 i 20 anys, amb una proporció molt semblant dels que estan per sota d'aquesta experiència (21% entre 0 i 10 anys) i els que estan per sobre (17% de més de 21 anys). Cal assenyalar que també hi ha un 10% que no ha contestat a la pregunta.

En la següent taula es pot veure les freqüències de forma més detallada:

Anys d'experiència	nº de persones	%
0-10	57	21
11-20	142	52
+ de 21	46	17
No contesten	26	10

Taula 7.7: Dades referents als anys d'experiència en l'ensenyament

La titulació predominant és la de diplomatura de Magisteri (amb els seus diferents noms) sola amb un 68%, i era d'esperar, ja que és la carrera que s'estudia i es

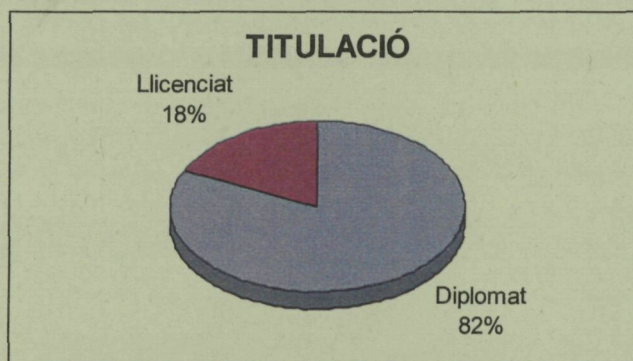
demana per ser mestre/a d'Educació Infantil o Primària, però també hi ha que tenen a més **altres titulacions** com la de mestre/a de català, post-graus, màsters i altres diplomatures. (un 13%), i de llicenciatures tenim un 19% total, que corresponen un 9% a pedagogia, psicologia o psicopedagogia, un 6% a geografia i història i un 4% a diferents filologies i biologia.

Les freqüències i percentatges exactes que corresponen a aquestes dades són:

Altres titulacions	nº de persones	%
només diplomatura	192	68.6
Mestre/a català ...	36	13.3
Pedagogia ...	24	8.9
Història ...	15	5.5
Altres llicenciatures	10	3.7

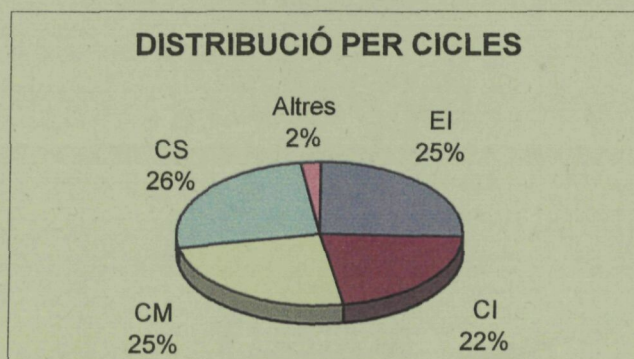
Taula 7.8: Dades referents a les titulacions del professorat

Però per l'anàlisi estadístic del nostre estudi agruparem totes aquestes categories en només dues que seran les de llicenciatura (amb tots els diferents tipus que hi ha) i diplomatura (amb tota la resta de titulacions que no són llicenciatures). La seva distribució queda llavors de la següents manera:

Gràfic 7.12: Titulació del professorat

La **distribució per cicles** del professorat que ha contestat al qüestionari la tenim al gràfic següent:

Gràfic 7.13: Distribució del professorat per cicles

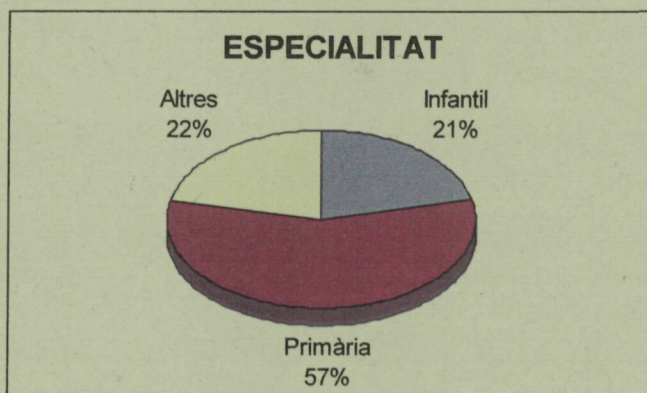
Com es pot veure, hi ha molt poques diferències pel que fa a la distribució per cicles, però no ens ha de sorprendre aquest resultat, ja que a cada escola s'enviava un qüestionari per cicle i la majoria han respost els quatre, tot i que en alguns casos no ha estat així.

Majoritàriament els mestres que han participat en aquest estudi pertanyen a l'especialitat de primària, i les freqüències i % exactes de cadascuna de les especialitats són les següents:

Especialitat	nº de persones	%
Infantil	58	21.4
Primària	154	56.8
Anglès	20	7.4
Ed. Física	9	3.3
Ed. Especial	8	3.0
Ed. Musical	4	1.5
Altres	5	1.8
No contesten	13	4.8

Taula 7.9: Dades referents a l'especialitat o lloc de la plantilla que s'ocupa

Així podem dir que és l'especialitat de primària (58%) seguida de la d'infantil (21%) la que ha predominat en respondre als qüestionaris del professorat, amb forces diferències respecte a la resta d'especialitats. Això pot tenir una explicació si considerem que per regla general són normalment els mestres d'infantil i primària els que tenen les tutories dels grups (tenen un visió més àmplia d'escola), fan de coordinadors i tenen escara més estabilitat en el centre, comparat amb les persones que ocupen la resta d'especialitats. Com que es recomanava als centres que el professorat que contestés als qüestionaris fos un coordinador o una persona que sabés com havia estat tot el procés d'elaboració del PCC, quadra que surtin aquests resultats. Per això en el nostre estudi estadístic agruparem totes aquestes especialitats en les tres següents:

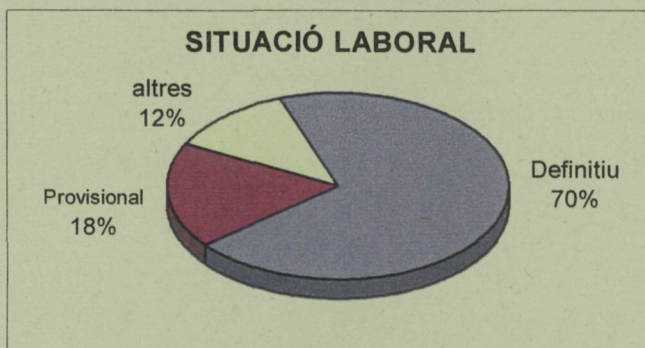
Gràfic 7.14: Especialitat o lloc de la plantilla que s'ocupa en el centre

Pel que fa a la **situació laboral** que es té en el centre la taula de freqüències i % queda definida de la següent manera:

Situació laboral	nº de persones	%
Definitiu	189	69.7
Provisional	50	18.5
Interí	7	2.6
Substitut	3	1.1
Altres	6	2.2
No contesten	16	5.9

Taula 7.10: Dades referents a la situació laboral que es té en el centre

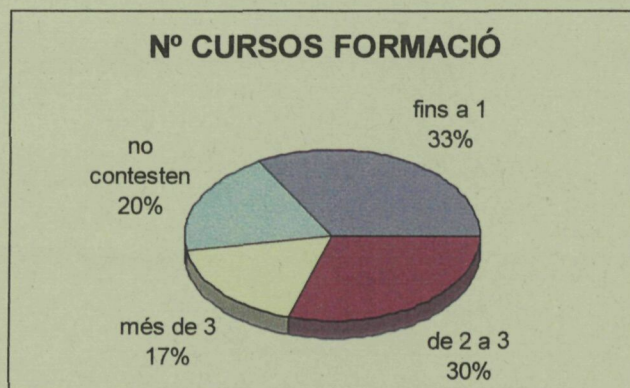
Si agrupem aquestes dades en tres categories i les traslладem a un gràfic circular, ens queda la següent distribució:

Gràfic 7.15: Situació laboral del professorat

Veiem doncs que la majoria del professorat té una situació laboral de contracte indefinit en els centres privats o concertats i de definitiu en els públics amb un resultat del 70%. L'explicació pot ser la mateixa que hem fet en l'anterior aspecte de l'especialitat. Els segueixen els provisionals amb un 18% i això pot ser perquè a l'escola pública encara hi ha alguns mestres en aquesta situació laboral que porten força temps en el mateix centre esperant que els donin una destinació definitiva, i això fa que poguessin complir les característiques que es demanava a la carta enviada a les escoles per decidir a qui es donaven els qüestionaris per a que els contestessin.

Si parlem de a quants **cursos de formació relacionats amb la Reforma** han assistit la mitjana és de 2,43 amb una desviació típica força baixa de 11,96. El gràfic circular ens dóna:

Gràfic 7.16: nº de cursos de formació relacionats amb la Reforma que han assistit

La taula de freqüències i % exactes és:

nº cursos formació	nº de persones	%
Fins a 1	90	33.2
2-3	81	29.9
Més de 3	47	17.3
No contesten	53	19.6

Taula 7.11: Dades referents als cursos de formació relacionats amb la Reforma

Assenyalem doncs que la majoria està en el 33% de 2 a 6 d'un curs, trobant com explicació que aquest un podria correspondre al curs bàsic per la Reforma impartit per propi Departament d'Ensenyament, que tot i que no eren obligatoris, es van prendre com a tal en molts casos i es va considerar massiva la seva assistència. Però pel que sembla la gent no s'ha quedat només amb aquest curs, sinó que després molts n'han fet 1 o 2 més (30%). Assenyalem però que hi ha un 20% que no han contestat, i és un % força alt.